

tenir', en la dada més antiga: «els missatges del rey de França --- jassia que se'n sien feyts fort affaenats, e moltes terrors e menaces n'ajen feytes, no han pogut res *obtenir* ab lo senyor papa» a. 1332, missatge cancel·leresc (Finke, *Acta Ar.* III, 440); «licències *obtingudes* de lurs presidents ---», Eiximenis (*Dones, EntreDL* I, prosif. VI, 5); «los enemics --- *obtinguessen* lo que voguessen», JnEsteve (*LiEleg.* k-5-a); *obtinent*; *obtenidor*; *obtenició* [Belv.] o *obteniment* [Lacav.]; *obtès*, forma analògica avui antiquada, *Obtener* ja en Llull: «com poríem mover / lo papa e ls cardenals, e lo fayt *obtener* / ---», *Rims* I, 248.

A penes s'ha usat mai en cat. *pertenir* corresponent al ll. *pertinere* perquè en català s'ha usat sempre el seu equivalent *pertànyer* (*pertenèixer* i *perteneixent* són castellanismes detonants i intolerables); *pertinent* [Belv.] n'és el part. actiu, amb significat figurat; *pertinència* [Busa-N., 1507, menys usual *pertinença*], sí que des d'antic ha funcionat com a abstracte corresponent a *pertanyent*; més usat que *pertinent* és encara *impertinent*: «gens --- a totes no puc complaurè --- doncs qui volrà anar detràs aquestes coses ligent, jaquesca star aquelles *impertinents* per a ell, e aquelles que li plauran --- lige», *Decam.*, Concl., 679.25 (trad. «lasci star quelle che pungono») (i *DTo.* 1647), *impertinència* [*DTo.* 1647].

Pertinax [*DTo.* 1647], pres del ll. *pertinax*, -ācis, derivat de *pertinere*, en formació paral·lela a *tenax*, -ācis, derivat de llur primitiu *TENERE*; *pertinàcia*: «--- esquivar cisma --- los remeis són --- que tu e los altres prínceps --- concordàssets en aplicar als dits vicaris que resignassen al papat; e si a 'qucstes coses --- no volguessen donar loc o difugissen, que fos proceit contra ells o aquell d'ells qui estaria en sa *pertinàcia*, segons que dret ha ordonat», BMetge (*Somni* II, *NCl.*, 73.21, *Ri.*, 242.24), rar *pertinacitat*.

Retenir, del ll. *RETĪNĒRE* id.: «aquela sement qui caèg en la bona te<T>ra demostra lo cor del bon cristià, qui *retén* bé la paraula de Déu e la met en obra», «rezebam la paraula de la predicació de Jh. Cr. en goig e *retingams*-la e<N> nostre cor, que Diabolo no la pusca gitar ---», *Hom.*, 3r13, 3r22; «hom qui bé s *capté* / --- aconsegueix en-se / mèrit, esmend' e do, pietat e mercè: / per què, fa gran pecat qui en son cor *reté* / ira ni desconhort faent Déus a ell bé», Llull (*Desconhort*, 9j; *retenc* pf3. *Blanq.*, *NCl.* II, 83.12).

Més documentació, des de Jaume I, i *Set Savis*, en el *DAg.*; aquestes coses --- totes les met lo golós en sac pertús, ço és, en sac de dues boques, qui res no *retés*, Eiximenis (*Terç*, *NCl.* III, 203.17); *retenen los mosquits o les coses petites e flagues*, veg. a tela (*taranyina*, *TEIXIR*) la cita del *Breviloqui* de Joan de Gal·les, «LES teles e parances de la aranya són tan flagues que solament prenen e *retenen* les coses petites e flagues e mesquines, així com mosques e moscallons e semblants; e aquelles que tant --- hagen de força --- aitals trenquen --- teles e parances ---», Eiximenis (*Do. Comp.*, *NCl.*, 82); «les coses molt breus se covenen als estudiants, los quals no per passar temps, mas per --- obrar --- ho *retinguen*», *Decam.*, Concl.,

627.11f.

Retenir-se acord 'reservar-se un cert període de reflexió': «on Pilatus de rancor ple / aussí son germà ladèsmè; / Cañt lo rey aysò ag ausit / --- / tuyt an-li per conseyl donat / que aucíes lo bort Pilat; / e l rey d'assò s *ratenc acord*; / car no-l play que Pilat sia mort, / mas tramès-lo en continent / ---», *Lleg. Rim. Sev.*, 397; d'ací l'abstracte *reteniment* amb el mateix sentit: «dix a Vespesià, espert, / que l'emperayre, per tot cert, / qui de Roma era senyor, / era mort --- / e lo conseyl en continent, / sens tot altre *reteniment*, / an tu elet emperador», v. 852; «vos prec, axí com m'o atorgàs m'o donets, sens altre *retinement*», c. 1260 (carta d'un pallarès de la Conca al bisbe d'Urgell), PPujol, *DocVgUrg.*, 25.5.

Un altre abstracte fou *retinença*: «*retinençes* de castells» ross. a. 1345, però ja «*retinències* dels casteysls» el 1346, i una altra mitja dotzena de *retinència* en docs. ross. medievals posteriors, *InoLC. Retenció* [1440, *DAG.*; Busa-N.]. *Retenidor* o *retentor*. *Retentiu* [«potència *retentiva*», *A. Sci.* I, 100]; i, substantivat: *retentiva* 'facultat de retenció, de memòria etc.' [Lacav.], vulgarment 'continència, facultat de retènr-se'; men.: «la sang se me va encendre, no vaig tenir *retentiva* i li vaig pigar», AFerrer Ginart (*Rond. de Men.*, 226); *retentivitat*, *retentivol*, *retentori*. *Retinacle*. I cf. *REGNES. Irretenible*.

Sostenir [fi S. XIII], del ll. *SUSTĪNĒRE* id. El significat més corrent a l'E. Mj. fou 'suportar, sofrir, patir': «Si algú està ab senyor --- e ajustament carnal aurà ab la muller d'aquel senyor --- deu ésser penjat --- aquela matexa pena deu *sostenir* si, dins un an aprés que serà partit d'aquel senyor, fa aquests crims», *CostTort.* (II, 367); 'suportar, tolerar', Llull, *Desconhort*, v. 760 (supra, a *captener*); «predicant e *sustinent* mort, convertieren tota aquella terra d'ultra mar», *Merav.*, *NCl.* I, 129; «Blanquerna --- a Evast e Aloma hac quest perdó de la dolor que *sostenien* per ell ---», *Blanq.*, *NCl.* I, 90.17; «lo vici de glutunia --- fa a home *sostenir* sovén molts treballs en cercar ---», «sostinent hom trebays, perills ---», *Doctr. Pu.* (Gili, 147.19, 146.16; «aquesta és perdurable dolor / --- / tal mudament, çcom natura l *sosté*, / sens fer senyal major del qu' és en mi?», Ausiàs xci, 3a; «no dic pas que no senta les adversitats que *sosté*, mas dic que les venç»; «no deus atendre e ja e quines adversitats *sostens*, mas com les *sostendràs*», «*sostenir* perills», «*sostenir* lo mal», AntCanals (*Providència*, *NCl.*, 92.93; *Carta*, *CoDoACA* XIII, 436.10, 436.20).

Acc. que no és innovació romànica; menys freqüent en llatí clàssic que la d'aguantar, sustentar', aquesta acc. ja també s'hi troba de vegades: *sustinere labores*, *ferum ignemque*, Ovidi; *sustinere ictum*, *vulnera*, Cèsar; s. *mala*, Ciceró; s. *periculum*, Digest; i espt. s'observa desenvolupada en el llatí tardà del gal·lo-romà Gregori de Tours: «digna pro hoc scelere subplicita *sustineret*» (*Historia Francorum* VIII, 31.41).

També ja medieval el sentit de 'aguantar, mantenir, apuntalar': «Com sofrí la Verge humilment, / quant vi son fill tan ahontat, / sus en la crotz mort e pen-